DÎVÂN (MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ)

şiirler

Muhyî-i Gülşenî, Ekmekçi-zâde Şeyh Muhyiddin Muhammed Gülşenî Efendi (d. 935/1528 - ö. 1014? / 1017?/1605?/1608?)

?/?, Anadolu-Osmanlı Sahası, Yazılı Edebiyat / Divan Edebiyatı, 16. Yüzyıl, Türkçe, Arap Alfabesi, Manzum,Telif, Divan

ISBN: 978-9944-237-87-1

Muhyî-i Gülşenî'nin mürettep olmayan şiirleri. Onun bir divan teşkil edecek şiirleri Mısır Millî Kütüphanesi Darü'l-Kütübi'l-Kavmiyyeti'l-Hıdiviyye-Mecâmi-i Türkî Koleksiyonu 23 numarada kayıtlı olan *Mecmûa-yı Muhyî* adlı eserde dağınık hâlde bulunmaktadır (Yaşar 2019: 12). Söz konusu mecmua, şairin *Divan*'ına dair tek kaynaktır ve bu mecmuanın başka nüshası yoktur. Önder Yaşar 2019 yılında hazırladığı doktora tezinde bu mecmuada yer alan kasideleri, terci-bend ve terkib-bendleri, mesnevileri, musammatları, gazelleri, kıtaları, rubaileri, nazmları, matlaları, müfred ve mısraları toplamış ya da Ömer Faruk Akün'e göre tertip etmiştir. Yaşar, *Mecmûa-yı Muhyî*'deki *Gazâle-nâme* ve *Mevlevî* gibi bazı kısa manzum eserleri *Divan*'a katmamıştır. Önder Yaşar'ın hazırladığı mürettep *Divan*'da 57 kaside bulunmaktadır. Bunlar arasında tevhit ve naat türünde yazılanlar olduğu gibi İbrahim Gülşeni'nin oğlu Ahmed-i Hayali, Kanuni Sultan Süleyman, Mısır Kadısı Hasan Bey, Mısır Kadısı Mehemmed İbn Bostan, Habeş Valisi Ahmed Paşa, Vezir Sinan Paşa ve Mısır Valisi Üveys Paşa gibi kişilere sunulan methiyeler de vardır. En uzunu 54 beyitten oluşan 32 mesnevinin ikisi Farsça, biri Farsça-Türkçe, gerisi ise Türkçe'dir ve içlerinde mektup, tarih ve lugaz türlerinde yazılanları da mevcuttur.

Dîvân'da yer alan 213 gazelin 137'si Türkçe, 71'i Farsça, 5'i ise mülemmadır. Bunlardan ikisi tamamlanmamış gazellerdir. Beyit sayısı genellikle beştir ancak on yedi beyitlik gazeller de mevcuttur. Gülşenîliğe mensup şairin gazellerinde öne çıkan konu tasavvuftur. *Divan*'da 204'ü Türkçe, 50'si Farsça, 1'i Arapça ve 5'i mülemma 260 kıta vardır. Beyit sayısı 2 ile 43 arasında değişen bu kıtaların 144'ü tarihtir. Geri kalanı tevhit, hasbihal, methiye, mersiye, muamma ve lugaz gibi türlerden oluşmaktadır. Bunların dışında mürettep *Divan*'da 2 terci-bend, 1 terkib-bend, 9 musammat, 137 rubai, 50 nazm, 35 matla, 81 müfred, 89 mısra ve hece ölçüsüyle yazılan 1 ilahi vardır.

Bu madde Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi kapsamında hazırlanmıştır. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-muhyi-i-gulseni bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.

Şairin biyografisi için bkz. “Muhyî-i Gülşenî, Ekmekçi-zâde Şeyh Muhyiddin Muhammed Gülşenî Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyii-gulseni-ekmekcizade-seyh

Madde Yazarı: **Araş. Gör. Murat ASLAN**

Yayın Tarihi: **06/02/2022**

Eserden Örnekler

Gazel
İki cihân mülkidür ‘izzeti dervîşlerün
‘Arşdan a’lâdurur rif’ati dervîşlerün

Mahv-ı fenâ eyleyüp sahv-ı bekâ buldılar
Rü’yet-i Hakdur hemân rü’yeti dervîşlerün

Tefrikadan cem’le bu’da karîb olalı
Hakka yakîn olmadur kurbeti dervîşlerün

Halvet ile celveti bir ideli ‘ışkla
Vahdete olur delîl kesreti dervîşlerün

‘Ayn-ı müsemmâdurur ma’nâda varlıkları
Sûret-i esmâdurur sîreti dervîşlerün

Hicret idüp kendüden vasl olagör anlara
K’oldı hamîm-i cahîm fürkati dervîşlerün

‘Âlem-i ‘ilme ‘alem nasb ideli ref’le
Dem kademiyle gelür nevbeti dervîşlerün

‘Aczıla idrâki derk eyleyeli terk ile
‘Akla delâlet ider hayreti dervîşlerün

Hân-ı أَبِيْتُ virür çünki gıdâ anlara
Halk-ı cihâna yiter ni’meti dervîşlerün

Kâlle Muhyî eger vâ’iz uzadursa dil
Ebkem ider hâlle heybeti dervîşlerün (Yaşar 2019: 220-221)

Kaynakça

Bu madde Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi kapsamında hazırlanmıştır. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-muhyi-i-gulseni bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.

Akün, Ömer Faruk. (1994). Divan Edebiyatı. *İslam Ansiklopedisi.* C. 9. İstanbul: TDV Yay. 389-427.

Yaşar, Önder (2019). *Muhyî-i Gülşenî [ö. 1604] Dîvânı (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Atıf Bilgileri

ASLAN, Murat. "DÎVÂN (MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-muhyi-i-gulseni. [Erişim Tarihi: 08 Nisan 2024].

Bu madde Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi kapsamında hazırlanmıştır. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-muhyi-i-gulseni bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.